

**EISTEDDFOD GENEDLAETHOL URDD GOBAITH CYMRU
SIR DDINBYCH 2022**

**Rhif 131 - LLEFARU UNIGOL BI 10 a dan 19 oed
allan o Golygon, Y Lolfa**

SU' MAE, SHW' MAE

Betia i fod rhyw bwyllgor o ddynion canol oed wedi cael celc o bres am iddyn nhw feddwl am y syniad - Dechreuwch bob sgwrs yn Gymraeg. Ia, meddyliais, gan g'nesu at y syniad, mi fetia i eu bod nhw mewn rhyw offis braf ym Mae Caerdydd. Pob un o'r uffars lwcus efo lle parcio personol i'w BMWs. Neu yn waeth byth, yng Nghaernarfon. Ia, Caernarfon. Digon hawdd plagio gweddill Cymru i siarad Cymraeg pan ma rhywun yn byw yn rhywle lle ma pawb, o'r hen bobol barchus i'r plant bach drwg, yn siarad Cymraeg. Dim jyst yn siarad Cymraeg, yn ffraeo, yn chwerthin ac yn rhegi yn Gymraeg.

Iawn 'ta, meddyliais wrth i'r bws gyrraedd, mi ga i go. *Dechreuwch bob sgwrs yn Gymraeg.* Gawn ni weld pa mor hawdd ydi hyn tu allan i'ch bybl Caernarfon chi.

'Tocyn un ffordd i'r dre, plîs.' Dwi'n gwybod mai 'os gwelwch yn dda' ddylwn i fod wedi deud, ond do'n i ddim isio swnio fel athro. Mi edrychodd y gyrrwr bws arna i am 'chydig eiliadau, cyn codi'i ysgwyddau mewn ystum 'dwi'm yn dallt'. Gofynnais unwaith eto'n Saesneg, a chael tocyn yn syth bin.

'Ga i ista fa'ma, plîs?'

Edrychodd yr hen ddynes i fyny arna i fel taswn i'n bygwith dwyn ei handbag, a chlosiodd yn agosach at y ffenest cyn sbïo i ffwrdd. Dwn i ddim oedd hi'n dallt Cymraeg, ond doedd 'na ddim iaith rhyngon ni am weddill y daith.

Y dyn werthodd frechdan i mi i ginio; y ddynes yn y banc. Ges i 'You what?' ac 'I don't understand' ac 'Eh?' Roedd unrhyw Gymraeg ysgol fu gan y rhain wedi pylu ac wedi gadael yn ei le ofn i siarad yr iaith.

Roedd hogan yn gweithio yn y caffi. Saesnes oedd hi, wrth gwrs - ro'n i'n cael rhyw fath o hanner sgwrs efo hi bob dydd, am y tywydd neu'r rygbi. Ond ro'n i wedi gaddo i mi fy hun ... pob sgwrs ...

'Su' mae. Ga i baned o de, plîs?'

Edrychodd i fyny arna i, ei llygaid yn ddisglair, a gwên lydan ar ei hwyneb. 'O'n i'm yn gwybod bo' chdi'n siarad Cymraeg!'

MANON STEFFAN ROS